

Prof. dr. hab. inż. Jarosław WOŁEJSZO
Akademia Kaliska
im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
w Kaliszu

Warszawa, 14 września 2021r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr. Sławomira ŻURAWSKIEGO

NA TEMAT:

**„FUNKCJONOWANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA
KRYZYSOWEGO NA POZIOMIE GMINY”**

opracowanej pod kierownictwem naukowym

dr. hab. inż. Zbigniewa Ciekankowskiego, prof. WSM

oraz

promotora pomocniczego

ppłk dr Krzysztofa Ogonowskiego

1. PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE DO STOPNIA NAUKOWEGO DOKTORA

Mgr Sławomir Żurawski tytuł zawodowy magistra zarządzania w specjalności zarządzanie w administracji państwowej i samorządowej uzyskał w dniu 17 lipca 2017r, w Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu. Z dokumentacji sprawy o nadanie stopnia naukowego doktora w złożonym oświadczeniu przez Kandydata wynika, że nie ubiegał się on wcześniej o nadanie stopnia naukowego doktora. Mgr Sławomir Żurawski odbył praktykę zawodową (lipiec-sierpień 2013 i 2015) w Urzędzie Gminy Dubiecko i Krzywca. Obecnie zajmuje stanowisko agenta celnego w Agencji Celnej UPS w Warszawie. Kandydat podczas przygotowania rozprawy doktorskiej publikował artykuły naukowe oraz brał czynny udział w konferencjach naukowych podczas których prezentował swoje wyniki badań w obszarze zarządzania kryzysowego.

2. OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Rozprawa doktorska opracowana przez magistra Sławomira Żurawskiego nt. „*Funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego na poziomie gminy*”, pod kierownictwem naukowym dr hab. inż. Zbigniewa Ciekanowskiego, prof. WSM, jest zadaniem zarówno ambitnym, jak i bardzo trudnym. Podjęcie tej tematyki przez jedną osobę niewątpliwie zasługuje na słowa uznania. Wydaje się bowiem, że uwagi na złożoność zagadnienia, do opracowania tego tematu mogłoby zostać powołany zespół ludzi, który podołałby celom nakreślonym w dysertacji, zaś w wyniku tych badań mogłaby powstać obszerna praca naukowo-badawcza. Determinacja Doktoranta, pod kierunkiem naukowym dr. hab. inż. Zbigniewa Ciekanowskiego, doprowadziła do powstania dysertacji, której temat w chwili obecnej jest bardzo istotny i zapewne z upływem lat potrzeba analizy wybranego zagadnienia będzie niezmiennie aktualna, gdyż wpływa na poprawność i sprawność funkcjonowania całego systemu zarządzania kryzysowego.

Struktura Zarządzania Kryzysowego i podstawy prawne nakładają na administrację wiele zadań, których realizacja w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa wymaga sprawnego działania, które jest możliwe tylko przy profesjonalnie przygotowanych kadrach

Współcześnie coraz większym wyzwaniem staje się właściwe ocenianie zagrożeń, ich systematyzacja oraz szacowanie ryzyka ich wystąpienia, na co bezpośredni wpływ mają zmiany klimatyczne, leżące u podstaw suszy, powodzi itp. Wśród zagrożeń z jakimi mierzyć się przychodzi strukturom odpowiedzialnym za zarządzanie kryzysowe istotne miejsce zajmuje czynnik ludzki, który wystąpić może jako błąd człowieka bądź jego działanie ukierunkowane na wywołanie szkód w mieniu lub ludności cywilnej, jak również zaburzenie naturalnego rytmu społecznego, który generuje niekontrolowane zachowania ludności wymagające natychmiastowych działań na rzecz przywrócenia porządku i bezpieczeństwa.

Oczywiści fakt obecności danych zagrożeń nie zawsze jest wystarczającym powodem do zasadności podejmowania natychmiastowych działań mających na celu stworzenie nowych skutecznych sposobów minimalizacji skutków ich zaistnienia. Owa wybiórczość podejścia wynika ze sposobów tworzenia prawa i szeregu innych okoliczności czy składowych.

Wiele instytucji uświadamia sobie potrzebę prowadzenia interdyscyplinarnych badań, których wyniki staną się podstawą działań zmierzających do zwiększenia ciągłości działania systemów zarządzania kryzysowego na szczeblu lokalnym. Wyrażam przekonanie, że lektura tej dysertacji nie tylko uświadomi złożoność zjawisk, ale również stanie się asumptem do realizacji zadań ukierunkowanych na rozwiązania systemowe. Te uwarunkowania dostrzega Doktorant i znalazły się w Jego orbicie naukowego zainteresowania.

Podjęcie tego typu problematyki ma zatem pełne uzasadnienie poznawcze, metodologiczne, metodyczne i społeczne oraz w znacznej mierze utylitarne.

W kontekście powyższego podjęcie badań nad kwestiami funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego na poziomie gminy należy uznać za przedsięwzięcie przekonujące oraz niezwykle interesujące poznawczo. Przyznaję, że ten jakże aktualny temat podjęty przez Doktoranta, już w pierwszej refleksji, wzbudził moje uznanie jak również zaciekawienie. Uznanie ze względu na fakt znacznych kontrowersji występujących w przedmiocie, i to zarówno w sensie czysto teoretycznym jak również praktycznym. Wszak powinna tu wystąpić pewna krytyka stanu zastanego, która przecież jest warunkiem koniecznym każdej refleksji naukowej ale – niestety – także zjawiskiem nie lubianym przez różnego rodzaju gremia kierownicze. Powszechnie bowiem wiadomo, że systemy zarządzania kryzysowego nie zawsze są przygotowane na nowe zagrożenia, nie mają także jasnej podstawy prawnej. Zaciekawienie zaś wynika ze względu na konieczność podejścia metodologicznego, które w kontekście podjętej problematyki nie może być standardowe i wymaga od badacza nowatorskich podejść do

przedmiotu poznania, a także wielokontekstowego w sensie epistemologicznym, podejścia do problemu.

OCENA MERYTORYCZNA

W ocenie merytorycznej rozprawy pozwolę sobie na ustosunkowanie się do jej struktury oraz treści związanej z wiedzą, którą Doktorant musi posiadać przystępując do rozwiązania tak skomplikowanego problemu.

Struktura pracy wynika dość jednoznacznie z przyjętych przez Doktoranta założeń precyzyjnie przedstawionych we wstępie. Wynika z nich znaczący nacisk, jaki położył Autor na sferę badawczą w tym przede wszystkim empiryczną, w której dominują badania ilościowe. Układ, w którym kwestie teoretyczne zaprezentowano w rozdziale drugim natomiast diagnozę funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego na poziomie gminy w rozdziale trzecim i czwartym, a kwestie odnoszące się do organizacji badań oraz analizy i interpretacji uzyskanych wyników wraz z autorskimi sugestiami zmian w ostatnim (piątym), może budzić pewne kontrowersje jednak w moim przekonaniu odzwierciedla całość podjętych problemów w dobrym układzie przyczynowym. Dlatego też układ pracy oceniam jako trafny i przekonujący poznawczo. W tak interdyscyplinarnym podejściu należało skupić wysiłek na zasadniczych kwestiach dotyczących problematyki funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego na poziomie gminy. Tak też Doktorant uczynił, dowodząc znacznych zdolności analitycznych i syntetycznych. Przy takim podejściu podstawową miarą Jego dokonań są przeprowadzone badania i ich analiza oraz wynikające stąd wnioski.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi zwarte opracowanie naukowe liczące 237 stron. Składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych, zakończenia, wykazu tabel i schematów, bibliografii oraz 2 załączników. W tekście umieszczonych jest 36 tabel i 5 schematów. Układ zawartych w niej treści jest logiczny i spójny merytorycznie. Rozprawa jako monografia naukowa, została wydana 2021 roku przez Lotniczą Akademię Wojskową.

We wstępie, na 4 stronach (s. 9-12), zamieszczone są treści wprowadzające w ogólną problematykę rozprawy oraz refleksja nad zarządzaniem kryzysowym na poziomie gminy. W dalszej części przedstawiono charakterystykę poszczególnych części pracy.

Rozdział *pierwszy*, opracowany na 29 stronach (s. 13-30), zawiera metodologiczne podstawy procesu badań, prowadzonych przez mgr Sławomira Żurawskiego w ramach przewodu doktorskiego. Układ treści niniejszego rozdziału nie budzi wątpliwości, natomiast kwestie merytoryczne, związane z przyjętymi przez Doktoranta procedurami badawczymi, zostaną ocenione w części metodologicznej.

Rozdział *drugi*, opracowany na 61 stronach (s. 31-92), zawiera treści poznawcze skupione wokół identyfikacji dziedziny problemu. Warto także zauważyć, że kontekst merytoryczny powinien odnosić się do zastanej wiedzy. Autor opisał tu funkcjonujący system wskazując też podstawy merytoryczne jego funkcjonowania. Wykonał niejako- mam na myśli sens poznawczy – pierwszy krok. Pokazał bowiem stan faktyczny wiedzy. Wykonał to dobrze, właściwie dobierając te elementy, które stanowią o funkcjonalności systemu zarządzania kryzysowego. Analiza stanu rzeczywistego jest nieodzownym elementem każdego procesu poznawczego. Taka analiza – sama w sobie – jest krytyczna, albowiem zawsze pozwala wskazać to, co w danej rzeczywistości funkcjonuje dobrze i to co źle. Autor dokonywał prób takich analiz. W próbach tych jednak wykazywał raczej znaczną wstrzeźliwość sądów i opinii. Całość rozważań kończy wnioskami, które nie budzą merytorycznych wątpliwości.

Rozdział *trzeci*, opracowany na 33 stronach (s. 93-126), poświęcony jest identyfikacji zagrożeń oraz strukturze systemu zarządzania kryzysowego w gminie. Autor stwierdza dość śmiało, że głównymi zagrożeniami w zdecydowanej większości gmin powiatu przemyskiego są powodzie (s.125) i podtopienia. ***Proszę w odniesieniu do postawionej tezy podczas publicznej obrony wskazać typy i rodzaje zagrożeń?***

W rozdziale *czwartym* Doktorant opracowanym na 33 stronach (s.127-160), przedstawia wyniki badań dotyczące diagnozy funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego w gminie. Autor koncentruje swoje badania wokół monitorowania zagrożeń oraz funkcjonowania systemu ostrzegania i alarmowania.

Całość rozważań Autor kończy wnioskami, które nie budzą merytorycznych wątpliwości, jednakże chciałbym, aby Autor podczas publicznej obrony uzasadnił następującą tezę (s.158): „...w gminach wiejskich zwykle monitorowanie odbywa się w godzinach urzędowania. Następnie dyżury przejmuje Ochotnicza Straż Pożarna. Jednostki OSP pełnią tego typu dyżury na mocy porozumienia w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego” i **przedstawił sposób monitorowania zagrożeń przez Ochotniczą Straż Pożarną w gminie?**

W rozdziale *piątym*, obejmującym 50 stron (s. 161-211), Doktorant przedstawia kierunki poprawy funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego w badanych gminach. Konsekwencją wielce ciekawych analiz i badań jest koncepcja kierunków zmian w funkcjonowaniu zarządzania kryzysowego w badanych gminach. Nie jestem jedynie przekonany co do zbyt pewnych twierdzeń odnoszonych do badanych gmin. W rzeczy samej bowiem badania dotyczą określonych przez Autora gmin. I tu nie można mieć zastrzeżeń. Czy jednak można to odnieść do każdej gminy? Osobiście mam pewne wątpliwości. Trzeba jednak przyznać, iż propozycje zmian są konstruktywne i przekonujące poznawczo. W pewnym sensie są jednak ukryte i wynikają z konstrukcji badawczej Autora. Szkoda, że nie zebrał ich w jedną całość co pozwoliłoby bardziej obrazowo przedstawić myśl autorską. Jako pewna koncepcja wymaga z pewnością procesu weryfikacyjnego. Generalnie jednak jest dopracowana w szczegółach i możliwa do realizacji. W moim odczuciu jest przekonująca we wszystkich częściach.

W *zakończeniu*, zredagowanym na 6 stronach (s. 213-218), Autor dokonuje zwięzłego podsumowania wysiłku badawczego związanego z opracowywaniem rozprawy. Poczynając od przyczyn stanowiących inspirację do naukowego opracowania tematu prezentuje, w zwięzłej kompresji, najważniejsze Jego zdaniem

osiągnięcia poznawcze, uzyskane podczas opracowywania rozprawy.

Oprócz zakończenia spójne uzupełnienie rozprawy stanowi dobrze dobrana bibliografia (147 pozycje) i załączniki.

Wątpliwości moje budzi jedynie źle dobrana proporcja treści między poszczególnymi rozdziałami pracy (*np. rozdział drugi 66 stron a rozdział trzeci 33 stron*) mam nadzieję, że Doktorant odniesie się do powyższego problemu podczas obrony.

Biorąc pod uwagę powyższe dociekania stwierdzam, iż tę część rozprawy należy ocenić jako wielce interesującą i konstruktywną w swej generalnej wymowie. Na podkreślenie zasługuje fakt, że wszystkie wyodrębnione w rozdziałach problemy kończą się konstruktywnymi wnioskami, które w zdecydowanej większości są poprawnie wywiedzione z badań i ciekawie konstruowane. Prowadzone analizy są przekonujące i poprawne logicznie. Pozytywnie oceniając część merytoryczną rozprawy warto podkreślić, że jest ona dobrze ułożona treściowo i napisana w miarę poprawnie (występują dość częste przerwane konstrukty myślowe), a poszczególne tezy są zazwyczaj przekonująco uzasadnione.

OCENA METODOLOGICZNA

Na wartość dysertacji doktorskiej w znaczącym zakresie wpływają badania naukowe, stanowiące warstwę metodologiczną rozprawy. Przygotowanie, przeprowadzenie i interpretacja badań stanowią bowiem podstawową umiejętność pracownika nauki. Z uznaniem odnotowuję, iż mgr Sławomir Żurawski wykazał w tym obszarze wysoki poziom wiedzy i umiejętności. Wszelkie problemy związane z procedurą badań własnych dobrze wyeksponował w rozdziale pierwszym. Oprócz tego w każdym z rozdziałów dokonał szczegółowych prezentacji wyników badań oraz ich interpretacji. To, niestereotypowe podejście, znacząco wpłynęło na percepcję wywodów autorskich świadcząc jednocześnie o wysokiej

swobodzie metodologicznej i poszukiwaniu nowych podejść. Uważam, iż jest to przekonujące i wielce udane podejście.

W fazie przygotowawczej badań jednoznacznie określił przedmiot badań, którym uczynił „(...) *elementy funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego na poziomie gminy*”. Tak określony przedmiot wyraźnie determinował cele badań, które zostały określone trafnie i przekonująco. Mam tu na myśli przede wszystkim cel poznawczy (s.15), który stanowi przecież podstawę dalszej procedury badawczej. Z metodologicznego punktu widzenia cel użyteczny ma drugorzędne znaczenie, przynajmniej w tego typu badaniach.

Poprawnie, choć niezbyt szczegółowo, został sformułowany główny problem badawczy (s.16) „... *Jakie rzeczywiste i możliwe elementy systemu zarządzania kryzysowego warunkują jego sprawne funkcjonowanie, przy uwzględnieniu charakteru, specyfiki i uwarunkowań geograficznych badanych gmin?*”. Chodzi o to, że niedostrzegalny jest wątek diagnostyczny. Dekompozycja problemu głównego na problemy szczegółowe nie budzi jednak zastrzeżeń. Z uznaniem należy się odnieść do ich konstrukcji. Biorąc pod uwagę kryterium merytoryczne pierwsze trzy problemy można zaliczyć do problemów twórczych, trzeci zaś do problemów optymalizacyjnych. Ze względu na charakter i zakres pierwszy, drugi i trzeci mają charakter diagnostyczno-wyjaśniający, wskazujący na konieczność wyjaśnienia związków między różnymi zmiennymi, a czwarty jest problemem praktycznym. Biorąc pod uwagę strukturę wszystkie problemy mają charakter dopełniający czyli złożony. Należą zatem do trudniejszej kategorii pytań, co wskazuje na wielką swobodę metodologiczną doktoranta a także znajomość logicznej teorii pytań.

Dobrze skonstruowane są również hipotezy, które są ściśle powiązane z problemami. Dlatego też, podobnie jak problemy, pierwsze trzy są hipotezami diagnostyczno-wyjaśniającymi, a czwarta spełnia, przynajmniej w najogólniejszym zarysie, warunki hipotezy heurystycznej. Wszystkie należy zaliczyć do kategorii hipotez średnich, przy zastosowaniu podziału ze względu na moc hipotez.

Zawierają one niezbędne zmienne, którymi Autor dobrze operuje podczas prezentacji i analizy wyników badań mimo tego, że w rozdziale pierwszym oddzielnie ich nie wyspecyfikował. Dotyczy to również wskaźników chociaż w kolejnych rozdziałach Doktorant posługuje się nimi biegle. ***Podczas publicznej obrony proszę wskazać te zmienne i wskaźniki badań?*** W całości pracy wyraźnie dominują badania sondażowe (wywiad ekspercki) i można przypuszczać, że nadano im priorytetowe znaczenie. Skoro tak, to badania jakościowe są jedynie pomocniczymi w stosunku do ilościowych. Takie podejście można uznać za właściwe chociaż warto podkreślić, że wyniki sondażu odzwierciedlają jedynie poglądy ekspertów a nie fakty. ***Proszę podczas publicznej obrony proszę omówić sposób doboru ekspertów?***

Bardzo interesujące, a jednocześnie przedstawiające wysoką wartość poznawczą, są analizy jakościowe uzyskanych danych, a przede wszystkim ich interpretacja, pozwalająca śledzić tok rozumowania Autora. Co prawda, niektóre wywody Autora bywają zawiłe intelektualnie ale z reguły prowadzą one zawsze do konstruktywnych wniosków. Są wynikiem dobrego, zawsze właściwie uzasadnionego, uszeregowania zebranych danych.

We wstępnym zamierzeniu, wykazanym w celu pragmatycznym, można było oczekiwać określonego projektu kierunku zmian poprawy funkcjonowania zarządzania kryzysowego na poziomie gminy. Projekt ten nie został jednak jednoznacznie i wyraźnie wyeksponowany. Co prawda w treści rozprawy oraz w podrozdziale 5.2. (s.198-203), widzimy wiele ciekawych wniosków i sugestii autorских ale ich ekspozycja jest mało przekonująca. Można jednak uznać, iż w wyniku przeprowadzonych badań Doktorantowi udało się w formie określonych sugestii przedstawić kierunki zmian w funkcjonowaniu zarządzania kryzysowego na poziomie gmin.

Generalnie rzecz ujmując, przyjęte przez Doktoranta założenia metodologiczne są racjonalne, zarówno w formie, jak i w treści. Struktura rozdziału metodologicznego wskazuje, że Doktorant przyjął w badaniach układ *cel - problem* –

hipoteza, co nie budzi zasadniczych uwag i refleksji. Na podkreślenie zasługuje to, że mgr Sławomir Żurawski poddał także wnikliwej ocenie literaturę przedmiotu badań, wyraźnie wskazując te pozycje, które wywarły największy wpływ na uzyskane wyniki.

Część metodologiczna zazwyczaj jest najbardziej dyskusyjną, a nierzadko kontrowersyjną częścią pracy. Zwykle polegam na opinii i akceptacji promotora, który reprezentuje określoną szkołę metodologiczną.

Osiągnięcia powyższe są, w moim przekonaniu, wystarczającym argumentem do pozytywnej oceny wartości metodologicznej rozprawy.

3. WNIOSKI KOŃCOWE

Rekapitulując, ogólnie oceniam rozprawę jako bardzo dobrą. Badacz dokonał weryfikacji hipotez, rozpracowując trudny problem badawczy. Uzyskane wnioski wnoszą wartość w aktualną potrzebę społeczną jaką jest poprawa funkcjonalności systemu zarządzania kryzysowego na poziomie gminy. Należy podkreślić, że w dobie rozwoju techniki, wiedzy i aspiracji gospodarek wysokorozwiniętych, a co za tym idzie w dobie zarówno stałych, jak i nieustannie zmieniających się zagrożeń, omawiana tematyka przekłada się na wartość jaką jest bezpieczeństwo obywateli. Praca posiada elementy oryginalności, zaś przy jej opracowaniu użyto poprawnego języka i trafnej terminologii. Pojawiające się w pracy drobne potknięcia językowe i merytoryczne nie obniżają wartości jej treści. Pozostaje mieć nadzieję, że postawione tezy i rozwiązania zastosowane w procesie badawczym poddane zostaną weryfikacji w przyszłości, w kolejnych dociekaniach naukowych z omawianego zakresu.

Autor wykazał umiejętność:

- analizowania naukowej literatury;
- projektowania badań własnych oraz ich prowadzenia;
- analizowania i interpretowania wyników badań;
- formułowania wniosków;

– pisanie złożonych tekstów naukowych.

Stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pana mgr Sławomira Żurawskiego jest dojrzałym merytorycznie dziełem promocyjnym, dobrze udokumentowanym poznawczo i logicznie skonstruowanym w dowodowym wykładaniu myśli. W kontekście kwalifikacji promocyjnych jednoznacznie unaczynia umiejętności autorskie predestynujące do samodzielności naukowej.

Biorąc pod uwagę metodologiczny i merytoryczny poziom przedstawionych w rozprawie rozwiązań, a także ich oryginalność i użyteczność stwierdzam, że recenzowana rozprawa spełnia wymagania określone że recenzowana rozprawa spełnia wymagania określone w art. 13 ust. 1, Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (t. j.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1789, ze zmianami) oraz art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668) i rekomenduję o przyjęcie jej do dalszego postępowania kwalifikacyjnego i wnoszę o dopuszczenie mgr Sławomira ŻURAWSKIEGO do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

